

Απαντήσεις Θεμάτων

ΘΕΜΑ Α

- A1. α)** σχολ. βιβλίο, σελ. 70: «Η Βουλγαρία ωστόσο... σελ.73: ...μυστική»
β) σχολ. βιβλίο σελ. 135: «Προκειμένου να...σελ. 136: ...στρατηγό Σκόμπυ.»
γ) σχολ. βιβλίο σελ. 154: «Το Μάιο του 1949...δικαιωμάτων»

A2.

- α)** Σωστό
β) Λάθος
γ) Σωστό
δ) Σωστό
ε) Λάθος

ΘΕΜΑ Β

- B1.** Σχολ. βιβλ. σελ.60: «Τέσσερις ήταν...χώρας διεθνώς»
σχολ.βιβλ. σελ. 60: «Εκσυγχρονισμός αυτήν την εποχή...της χώρας.»
- B2. α)** σχολ. βιβλ.: σελ. 86: «Οι συνέπειες των συνθηκών ειρήνης του Α΄ Παγκ. πολέμου...σελ. 87: ...στον Β΄ Παγκ. πόλεμο»
β) σχολ. βιβλ.: σελ. 87: «Διαφορετικά προβλήματα...σελ. 88: ...επόμενα τρία χρόνια»

ΘΕΜΑ Γ1

α) Μια πειστική απάντηση από τα δημοκρατικά κράτη της Ευρώπης στα ανοιχτά κοινωνικά προβλήματα (του μεσοπολέμου) ήταν αναγκαία, κατά μείζονα λόγο σε μια εποχή που είχαν ήδη διατυπωθεί δυο διαφορετικές προτάσεις εμπνευσμένες από τα αυταρχικά καθεστώτα που είχαν επικρατήσει στη Σοβιετική Ένωση και την Ιταλία, έστω και σε περιορισμένη αρχικά κλίμακα. Η μια πρόταση είχε διατυπωθεί από τον Μπενίτο Μουσολίνι και ήταν αντίθετη στις θεμελιακές αρχές του φιλελευθερισμού. Συγκεκριμένα οι αρχές του φασισμού ήταν: έξαρση του εθνικισμού, διεκδίκηση στο όνομα του «δικαιώματος» των Ιταλών να δημιουργήσουν ισχυρό κράτος, έξαρση της δύναμης και της βίας ως παραγώγων της πολιτικής, επίκληση συνθημάτων υπέρ της κοινωνικής ισότητας – κατά παραφθορά του σοσιαλιστικού δόγματος. Αυτά όλα τεκμηριώνονται και από τις παρατιθέμενες δευτερογενείς πηγές. Συγκεκριμένα, μέσα από τα αποσπάσματα του βιβλίου του Α. Ρόσι, ‘‘Η γέννηση του φασισμού’’, διαφαίνεται η εξύμνηση και η έξαρση της βίας ως παραγώγων της πολιτικής και ως μεθόδου επιβολής του φασισμού. Σύμφωνα με το παράθεμα οι φανατικοί υποστηρικτές – μέλη του ιταλικού φασιστικού κόμματος με μαύρη στολή, οι «μελανοχιτώνες» ασκούσαν τρομοκρατία με τον πιο βίαιο τρόπο εις βάρος πολιτών που κινούσαν και την παραμικρή υποψία ότι ήταν φορείς και υποστηρικτές αριστερών πολιτικών πεποιθήσεων. Ακόμα και η ύπαρξη κόκκινου χρώματος στην ενδυμασία προκαλούσε ένα άγριο ξέσπασμα βίας. Η παραμικρή αντίσταση, υποστηρίζει η πηγή, εξήπτε ακόμη περισσότερο το μένος των φασιστών. Επίσης, αναφέρει το πρώτο παράθεμα, οι «μελανοχιτώνες» για να κάμψουν τους πολιτικούς τους αντιπάλους επετίθεντο και κατέστρεφαν τις εργατικές λέσχες τα συνδικαλιστικά γραφεία και τους

φορείς παροχής βοήθειας σε φτωχούς και ανέργους καίγοντάς τα, κακοποιώντας και σκοτώνοντας όσους έβρισκαν εκεί. Όλα αυτά σε μια προσπάθεια επιβολής έναντι των αντιφρονούντων. Πέρα όμως από τη χρήση βίας, στις μεθόδους επιβολής του φασισμού εντασσόταν και ο προσηλυτισμός των Ιταλών στη φασιστική ιδεολογία μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως μας πληροφορεί και η δευτερογενής πηγή του δεύτερου παραθέματος που προέρχεται από το βιβλίο ‘Ιστορία της Ευρώπης’ των Serge Berstein – Pierre Milza . Έτσι, σύμφωνα με την πηγή, η ιταλική φασιστική εκπαίδευση αποσκοπούσε στην διαμόρφωση όχι πνευματικά καλλιεργημένων ανθρώπων, αλλά εύρωστων, θαραλλέων, πειθαρχημένων ανθεκτικών και φανατικά αφοσιωμένων στο καθεστώς. Δηλαδή η εκπαίδευση απέβλεπε στην δημιουργία τυφλών οργάνων υποταγμένων σε κομματικές σκοπιμότητες. Τα ίδια ίσχυαν και για το πανεπιστήμιο όπου ακόμη και οι καθηγητές, μεγαλοαστικής καταγωγής, και εμφανισιακά (μαύρα πουκάμισα) ήταν υποταγμένοι προπαγανδιστές του φασιστικού ιδεώδους. Πέρα από το σχολείο η πηγή ως μέθοδο επιβολής του φασισμού μας αναφέρει την στρατικοποίηση των νέων ήδη από τα οκτώ τους χρόνια καθώς, τα μεν αγόρια, φορούν στολές, φέρουν ψεύτικα όπλα, συμμετέχουν σε παρελάσεις, μαθαίνουν να αγαπούν την ομαδική ζωή και τη στρατιωτική δράση, ενώ τα κορίτσια προετοιμάζονται να γίνουν «ψυχωμένες μητέρες», έτοιμες να θυσιάσουν ακόμα για τα παιδιά τους για το έθνος και του Ντούτσε.

β) Οι λόγοι ανόδου των φασιστών στην εξουσία και επικράτησής τους στην Ιταλία του Μεσοπολέμου συνδέονται άμεσα με την ανησυχία που είχε προκαλέσει σε ισχυρή μερίδα της κοινής γνώμης η αίσθηση, αφενός, ότι η Ιταλία είχε αδικηθεί από τους νικητές συμμάχους μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και ο φόβος, αφετέρου, μήπως διαταραχθεί η κοινωνική τάξη από τις ταραχές και τις απεργίες που είχαν ξεσπάσει. Το παραπάνω ενισχύει και η πηγή του πρώτου παραθέματος που μας πληροφορεί για τις επιθέσεις “μελανοχιτώνων” σε εργατικά και συνδικαλιστικά κέντρα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι φασίστες να εμφανίζονται στα μάτια του απλοϊκού στη σκέψη λαού ως τηρητές της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Επίσης, η χρήση βίας προς τους αντιφρονούντες, όπως μας καταδεικνύει το πρώτο παράθεμα καθώς και η εκστρατεία προσηλυτισμού των νέων, ήδη από τις τρυφερές ηλικίες, όπως παρουσιάζει το δεύτερο παράθεμα, θα πρέπει να ενταχθούν στους λόγους επικράτησης του φασισμού.

Η βαθμιαία ταύτιση κόμματος και κράτους θα απολήξει στην ολοκληρωτική κατάλυση των δημοκρατικών θεσμών και στη δημιουργία ενός προτύπου για τους οπαδούς του αυταρχισμού.

ΘΕΜΑ Δ1

α) Η πολιτική κρίση που ξέσπασε τον Ιούλιο του 1965 μετά την ανατροπή της κυβέρνησης του Γεωργίου Παπανδρέου από αντισυνταγματική παρέμβαση του νέου βασιλιά Κωνσταντίνου Β΄ οδήγησε στην κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος, την 21^η Απριλίου 1967, από συνωμότες αξιωματικούς. Η δικτατορία βρισκόταν υπό την ηγεσία των συνταγματαρχών Γεωργίου Παπαδόπουλου και Νικολάου Μακαρέζου και του ταξίαρχου Στυλιανού Παττακού. Σε ό,τι αφορά τους τρόπους άσκησης της εξουσίας, σε σύντομο χρονικό διάστημα οι δικτάτορες απέκτησαν τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού και του στρατού. Καταπατώντας τα δημοκρατικά δικαιώματα των πολιτών, η δικτατορία αποτέλεσε μια οδυνηρή περίοδο της ελληνικής ιστορίας. Ενισχυτικά το κείμενο Α της δευτερογενούς πηγής από το άρθρο του Δ. Παπανικολάου, «Κάνοντας κάτι παράδοξες κινήσεις: Ο πολιτισμός στα χρόνια της δικτατορίας» μας δίνει την πληροφορία ότι στα πλαίσια της περιστολής των ελευθεριών οι δικτάτορες, κατά τα αυταρχικά πρότυπα όλων των εποχών, συνέταξαν έναν κατάλογο απαγορευμένων βιβλίων, θυμίζοντας την αντίστοιχη πρακτική του Χίτλερ, μαζί με την κλασική απαγόρευση της κυκλοφορίας για την αποφυγή συνωμοτικών ενεργειών. Έτσι, ο διαπρεπής λαογράφος Μιχ. Μερακλής τραγελαφικά επισημαίνει ότι η μισή του βιβλιοθήκη έγινε παράνομη καθώς απαγορεύτηκαν κλασικά βιβλία αριστερών ή και μη συγγραφέων όλων των εποχών.

Αντίστοιχα, προς επίρρωση των πληροφοριών για την αυταρχική διακυβέρνηση των

συνταγματαρχών το κείμενο Β της δευτερογενούς πηγής του άρθρου του Γ. Μητροφάνη, “Πολιτικοί κρατούμενοι. Μετεμφυλιακό κράτος, δικτατορία” μας πληροφορεί για τις φυλακίσεις, τις εκτοπίσεις και την ενεργοποίηση του θεσμού των εκτάκτων στρατοδικείων που συστήθηκαν στην Αθήνα και σε πολλές επαρχιακές πόλεις. Ο αριθμός των καταδικαστικών αποφάσεων στην περίοδο της δικτατορίας (1967 – 1974) που έφτασαν τις 4.493 για αντιδικτατορικές πράξεις δείχνει το μέγεθος της καταστολής που εφάρμοσε η Χούντα.

β) Κορύφωση του αντιστασιακού ρεύματος κατά της δικτατορίας των συνταγματαρχών αποτέλεσαν οι φοιτητικές εξεγέρσεις της Νομικής Σχολής στην Αθήνα, τον Φεβρουάριο του 1973, και του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριο του ίδιου έτους. Για την πρώτη φοιτητική κίνηση μας ενημερώνει και το κείμενο Γ από το βιβλίο του Γ. Κορνέλη, “Τα παιδιά της Δικτατορίας. Φοιτητική αντίσταση, πολιτισμικές πολιτικές και η μακρά δεκαετία του εξήντα στην Ελλάδα.” Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το απόσπασμα, οι φοιτητές, συγκεντρωμένοι στην ταράτσα του κτηρίου της Νομικής, τραγουδούσαν δημεργετικά παραδοσιακά τραγούδια, φώναζαν αντιδικτατορικά συνθήματα και ανάρτησαν επιγραφές (πλακάτ) με φιλελεύθερα μηνύματα. Όλα αυτά, σύμφωνα με το άρθρο, βρήκαν πολύ γρήγορα ανταπόκριση στο αίσθημα του λαού που άρχισε να εκδηλώνει τη συμπαράσταση του στους εξεγερμένους φοιτητές.

Για μια όχι τόσο προβεβλημένη πτυχή της φοιτητικής αντιδικτατορικής δράσης μας πληροφορεί η δευτερογενής πηγή του Δ κειμένου από το άρθρο του Χ. Ζαφείρη, “Η μνήμη της πόλης: Κείμενα και σπάνιες φωτογραφίες για τη Θεσσαλονίκη.” Πιο συγκεκριμένα μας αναφέρει την έκκληση του ραδιοφωνικού σταθμού του Πολυτεχνείου Θεσσαλονίκης στις 17 Νοεμβρίου 1973 δια της οποίας οι φοιτητές καλούν τον μεν λαό να συμπαρασταθεί στον αγώνα τους, τους δε στρατιώτες να μην προβούν σε εχθρική εις βάρος τους ενέργεια συνειδητοποιώντας τους κοινούς δεσμούς την κοινή μοίρα και το κοινό συμφέρον που τους ενώνει όλους. Τέλος απευθύνουν έκκληση για λήψη υπεύθυνης θέσης από όλους.

